

DOI: 10.62829/VNHN.360.21.27

GIÁ TRỊ BỀN VỮNG TRONG HỌC THUYẾT CỦA CHỦ NGHĨA MÁC - LÊNIN VỀ SỨ MỆNH CỦA GIAI CẤP CÔNG NHÂN VÀ VIỆC THỰC HIỆN SỨ MỆNH LỊCH SỬ CỦA GIAI CẤP CÔNG NHÂN TRONG CUỘC CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

✍ ThS. Phan Thanh Hoài - ThS. Nguyễn Văn Khánh
Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

- **TÓM TẮT:** *Khái quát và khẳng định những giá trị bền vững trong học thuyết của chủ nghĩa Mác - Lênin về nội dung sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân từ đó phân tích rõ việc thực hiện sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân trước những tác động sâu rộng của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay.*
- **Từ khóa:** *Sứ mệnh giai cấp công nhân; chủ nghĩa Mác - Lênin; cách mạng công nghiệp 4.0.*
- **ABSTRACT:** *Summarize and affirm the lasting values in the doctrine of Marxism-Leninism on the content of the historical mission of the working class, thereby clearly analyzing the implementation of the historical mission of the working class worldwide in the face of the profound impacts of the current 4.0 industrial revolution.*
- **Keywords:** *Mission of the working class; Marxism-Leninism; 4.0 industrial revolution.*

Ngày nhận bài: 10/3/2025. Ngày bình duyệt: 23/3/2025 Ngày duyệt đăng: 25/3/2025

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Học thuyết sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân là một trong ba phát kiến vĩ đại của C.Mác, là biểu hiện tập trung cho giá trị khoa học và cách mạng của chủ nghĩa Mác và cũng là cơ sở lý luận quan trọng nhất cho quá trình thực hiện cách mạng xã hội chủ nghĩa trên thế giới và ở Việt Nam. Kể từ khi Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản ra đời (1848) - tác phẩm đầu tiên trình bày cô đúc lý luận sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân, hoạt động thực tiễn của giai cấp công nhân, các Đảng Cộng sản và toàn

thể nhân loại tiến bộ đã khẳng định những giá trị bền vững, đồng thời cung cấp thêm những dữ liệu mới để bổ sung và phát triển một số luận điểm của C.Mác về vấn đề này.

Cách mạng công nghiệp 4.0 có đặc điểm là “Tốc độ vận động ngày càng nhanh chứ không đều đặn”, với quy mô là “thúc đẩy những chuyển đổi mô hình chưa từng có trên các khía cạnh kinh tế, kinh doanh, xã hội và cá nhân”, có những tác động “dẫn đến sự chuyển đổi của toàn bộ các hệ thống giữa các (và trong mỗi) quốc gia, doanh nghiệp ngành công nghiệp và toàn xã hội”⁽¹⁾. Từ

lôgic chung của các cuộc cách mạng công nghiệp đã diễn ra và từ những nhận thức ngày càng sâu sắc hơn về những tác động của Cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay, vấn đề quan trọng mang tính tất yếu đặt ra với các Đảng Cộng sản và công nhân toàn thế giới đó là phân tích nội dung sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân cũng như những thách thức mới với việc thực hiện sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân trong giai đoạn hiện nay.

2. NỘI DUNG

2.1. Những giá trị bền vững trong học thuyết của chủ nghĩa Mác - Lênin về sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân

C.Mác có công đầu trong việc phát hiện và luận giải tính khách quan và tự giác về sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân hiện đại. Đó là giai cấp có năng lực tự giải phóng và sẽ giải phóng nhân loại thoát khỏi ách áp bức bóc lột cuối cùng của lịch sử: chế độ bóc lột giá trị thặng dư của phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa. Về tính tất yếu của sứ mệnh lịch sử giai cấp công nhân, C.Mác bắt đầu từ một nguyên lý khái quát rằng, xã hội nào cũng tồn tại và phát triển trên cơ sở sản xuất và tiêu thụ của cải vật chất. Sản xuất hiện đại về cơ bản là bằng phương thức công nghiệp và giai cấp công nhân là chủ thể tiêu biểu của quá trình sản xuất đó. Vì thế, họ là giai cấp quyết định sự phát triển của xã hội hiện đại. Sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân cũng bắt đầu từ đây. Tính chất xã hội hóa của sản xuất hiện đại làm xuất hiện những tiền đề vật chất, nhu cầu phát triển và gợi ý những biện pháp để giải quyết các vấn đề của xã hội tư bản. Xã hội hóa sản xuất đã thúc đẩy sự vận động của mâu thuẫn cơ bản trong lòng phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa. Mâu thuẫn cơ bản đó là xung đột giữa tính chất xã hội hóa của lực lượng sản xuất với tính chất tư nhân tư bản chủ nghĩa về tư liệu sản xuất. Công hữu những tư liệu sản xuất chủ yếu của xã hội là yêu cầu khách quan và đã được quá trình sản xuất hiện đại vạch ra. “Cái tính chất của đại công nghiệp, trong xã hội hiện thời, là đẻ ra mọi sự nghèo đói và mọi cuộc khủng

hoảng thương nghiệp, thì đến một chế độ xã hội khác, chính tính chất ấy lại trở thành tính chất thủ tiêu sự nghèo khổ đó và những sự biến động đem lại tai họa đó”⁽²⁾. C.Mác nhận định: “Như vậy, cùng với sự phát triển của đại công nghiệp, chính cái nền tảng trên đó giai cấp tư sản đã sản xuất và chiếm hữu sản phẩm của nó, đã bị phá sập dưới chân giai cấp tư sản. Trước hết, giai cấp tư sản sản sinh ra những người đào huyệt chôn chính nó. Sự sụp đổ của giai cấp tư sản và thắng lợi của giai cấp vô sản đều là tất yếu như nhau”⁽³⁾.

Nội dung của sứ mệnh lịch sử giai cấp công nhân là một quá trình cách mạng toàn diện để xây dựng một hình thái kinh tế - xã hội mới trên các phương diện kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, tư tưởng. Nó làm xuất hiện hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa mà giai đoạn đầu là chủ nghĩa xã hội. Lần đầu tiên trong lịch sử, có “một cuộc cách mạng của đại đa số mưu lợi ích cho tuyệt đại đa số”, nhờ việc hướng tới xây dựng một xã hội trên cơ sở công hữu những tư liệu sản xuất chủ yếu. Để làm tròn sứ mệnh ấy, giai cấp công nhân cần phải được rèn luyện và phát triển tự giác mà nhân tố hàng đầu là Đảng Cộng sản. Quy luật hình thành Đảng là sự kết hợp giữa chủ nghĩa xã hội khoa học với phong trào công nhân - kết quả xã hội của quá trình công nghiệp hóa và đấu tranh giai cấp hiện đại. Tính chất tiên phong trong thực tiễn và lý luận xác định vị thế lãnh đạo của Đảng: “Về mặt thực tiễn, những người cộng sản là bộ phận kiên quyết nhất trong các đảng công nhân ở tất cả các nước, là bộ phận luôn luôn thúc đẩy phong trào tiến lên. Về mặt lý luận, họ hơn bộ phận còn lại của giai cấp vô sản ở chỗ là họ hiểu rõ những điều kiện, tiến trình và kết quả chung của phong trào vô sản”⁽⁴⁾.

Mục tiêu của Đảng là thực hiện nội dung chính trị của sứ mệnh lịch sử giai cấp công nhân: “Mục đích trước mắt của những người cộng sản cũng là mục đích trước mắt của tất cả các đảng vô sản khác: tổ chức những người vô sản thành giai cấp, lật đổ sự thống trị của giai cấp tư sản, giai cấp vô sản giành lấy chính quyền”⁽⁵⁾. Sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng về chiến lược, sách lược, tổ

chức và tư tưởng là điều kiện bảo đảm cho giai cấp công nhân hoàn thành sứ mệnh lịch sử toàn thế giới. Nắm được quyền lực chính trị để lãnh đạo thực hiện sứ mệnh lịch sử xây dựng chủ nghĩa xã hội; không ngừng nâng cao bản chất giai cấp công nhân và trở thành đại biểu chân chính cho lợi ích của quốc gia - dân tộc... là những quy luật phát triển của Đảng.

Trên đây là khái quát những giá trị khoa học tiêu biểu của C.Mác về sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân. Thực tiễn của phong trào công nhân và cách mạng xã hội chủ nghĩa gần hai thế kỷ qua và thắng lợi của Cách mạng Tháng Mười Nga năm 1917 cùng với phong trào cách mạng thế giới thế kỷ XX đã chứng minh rõ điều đó. Học thuyết sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân ra đời đã kịp thời giải đáp những câu hỏi lớn mà thời đại đặt ra nhưng chưa được giải đáp. Từ kết quả nghiên cứu chung về lịch sử xã hội, các ông đã vận dụng vào khảo cứu xã hội tư bản để đi đến kết luận về sự tất yếu diệt vong của chủ nghĩa tư bản và thắng lợi của chủ nghĩa cộng sản. Đồng thời, gắn với việc luận giải sâu sắc vai trò sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân chính là người đào mồ chôn chủ nghĩa tư bản, xây dựng chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản ở mỗi quốc gia, dân tộc và toàn thế giới. Lần đầu tiên trong lịch sử nhân loại, giai cấp công nhân, nhân dân lao động được giải phóng, vươn lên làm chủ vận mệnh của mình. C. Mác và Ph. Ăngghen xuất phát từ những phân tích sâu sắc về chủ nghĩa tư bản để đi đến kết luận: “Trong tất cả các giai cấp hiện đang đối lập với giai cấp tư sản thì chỉ có giai cấp vô sản là giai cấp thực sự cách mạng. Tất cả các giai cấp khác đều suy tàn và tiêu vong cùng với sự phát triển của đại công nghiệp, còn giai cấp vô sản lại là sản phẩm của bản thân nền đại công nghiệp”⁽⁶⁾. Chính vì vậy, nền sản xuất tư bản chủ nghĩa càng hiện đại thì càng làm cho giai cấp công nhân có số lượng, chất lượng ngày càng cao với những phẩm chất ưu việt, như tiên tiến nhất, ý thức tổ chức, kỷ luật cao nhất, luôn có tinh thần đoàn kết, thống nhất và cách mạng triệt để nhất. Do có đầy đủ những phẩm chất ưu việt

đó, giai cấp công nhân đã trở thành giai cấp duy nhất trong xã hội tư bản có đủ khả năng đảm đương vai trò sứ mệnh lịch sử vẻ vang là tiêu diệt chủ nghĩa tư bản, xây dựng chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản.

C. Mác, Ph. Ăngghen đã nhấn mạnh rằng, cùng với sự lớn mạnh của nền sản xuất tư bản chủ nghĩa, “giai cấp tư sản không những đã rèn những vũ khí sẽ giết mình; nó còn tạo ra những người sử dụng vũ khí ấy chống lại nó, đó là những công nhân hiện đại, những người vô sản”⁽⁷⁾. Cả về lý luận và thực tiễn lịch sử đã cho thấy, một giai cấp cách mạng muốn thực hiện được vai trò lãnh đạo đối với toàn xã hội, phải thông qua bộ phận “hạt nhân” lãnh đạo, “lãnh tụ” chính trị của mình. Giai cấp công nhân muốn thực hiện sứ mệnh lịch sử vẻ vang của mình, nhất thiết phải tổ chức ra được chính đảng cộng sản thực sự là bộ phận tiên tiến, giác ngộ nhất, trung thành và đại biểu cho lợi ích của toàn bộ phong trào đấu tranh của giai cấp, của dân tộc, có lý luận khoa học dẫn đường.

C. Mác, Ph. Ăngghen chỉ rõ: “Vậy là về mặt thực tiễn, những người cộng sản là bộ phận kiên quyết nhất trong các đảng công nhân ở tất cả các nước, là bộ phận luôn luôn thúc đẩy phong trào tiến lên về mặt lý luận, họ hơn bộ phận còn lại của giai cấp vô sản ở chỗ là họ hiểu rõ những điều kiện, tiến trình và kết quả chung của phong trào vô sản”⁽⁸⁾. Có lý luận tiên phong hướng dẫn, giai cấp công nhân ở mỗi nước và trên thế giới đã từng bước đoàn kết lại, thông qua con đường cách mạng để giành lấy chính quyền. Sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân là có tính chất quốc tế, nhưng giai cấp công nhân mỗi nước phải hoàn thành sự nghiệp cách mạng trước hết ở dân tộc mình, “phải giành lấy chính quyền, phải tự vươn lên thành giai cấp dân tộc, phải tự mình trở thành dân tộc, tuy hoàn toàn không phải theo cái nghĩa như giai cấp tư sản hiểu”⁽⁹⁾. Đó chính là các nhiệm vụ nặng nề nhưng rất vẻ vang mà giai cấp công nhân và nhân dân lao động mỗi nước phải thực hiện sau khi đã giành được chính quyền, từng bước xây dựng chế độ xã hội mới.

Sự lớn mạnh của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế thông qua kết quả hoạt động của “Hội liên hiệp lao động quốc tế” - Quốc tế I (1861 - 1872); “Hội quốc tế xã hội chủ nghĩa” - Quốc tế II với sự ra đời của các đảng dân chủ - xã hội ở các nước tư bản từ sau những năm 1889 đã đưa phong trào cộng sản và công nhân quốc tế phát triển ngày càng tự giác, gắn đầu tranh chính trị với đấu tranh kinh tế, đồng thời đấu tranh tư tưởng, lý luận ngày càng phát triển theo chiều sâu. Chủ nghĩa cộng sản từ chỗ bị coi là “bóng ma cộng sản” ám ảnh châu Âu, đến nay, đã trở thành hiện thực sinh động, khẳng định sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân đứng lên tự giải phóng mình và giải phóng toàn nhân loại, mở ra trang sử mới trong lịch sử đấu tranh giải phóng vĩ đại của giai cấp công nhân và nhân dân lao động quốc tế. Công xã Pari là cuộc cách mạng vô sản đầu tiên, nổ ra ở Thủ đô Pa-ri, Pháp (ngày 18/3/1871), mặc dù chỉ tồn tại 72 ngày nhưng có ý nghĩa góp phần làm sâu sắc lý luận về sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân hiện đại. Là người kế tục xuất sắc những tư tưởng cách mạng và khoa học của chủ nghĩa Mác về vai trò sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân trong thời đại đế quốc chủ nghĩa, V.I. Lênin và Đảng Bôn-sê-vích đã lãnh đạo giai cấp công nhân, nông dân, trí thức và binh lính Nga, tiến hành cuộc Cách mạng Tháng Mười thắng lợi, hiện thực hóa lý tưởng cách mạng cao cả của chủ nghĩa Mác, đưa nhân loại bước vào một kỷ nguyên tự giải phóng của giai cấp công nhân giành lại những giá trị chân chính của con người. Sự ra đời và không ngừng lớn mạnh của chủ nghĩa xã hội hiện thực và cao trào cách mạng ở thế kỷ XX đã chứng minh rõ điều đó.

2.2. Thực hiện sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân trong cách mạng công nghiệp 4.0

Những nội hàm cơ bản của lý luận sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân đã thể hiện và tiếp tục được bổ sung từ thực tiễn các cuộc công nghiệp và cách mạng xã hội chủ nghĩa. Hiện nay, trước những tác động ngày càng sâu rộng về mọi mặt của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0,

về đại thể, sẽ vẫn tiếp tục logic của C. Mác, tiếp nối nội dung sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân trong thời đại hiện nay. Tuy nhiên, những bước phát triển mới của chủ nghĩa tư bản vào đầu thập niên 70 (thế kỷ XX) do tận dụng được thành tựu mới nhất của cách mạng khoa học - công nghệ ứng dụng vào phát triển sản xuất không làm thay đổi sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân hiện nay. Những khuyết tật, sai lầm của chủ nghĩa xã hội hiện thực tích tụ nhiều năm do chậm đổi mới, đã dần lâm vào khủng hoảng toàn diện, kéo theo sự thoái trào của phong trào cách mạng thế giới. Lợi dụng những biến đổi phức tạp ấy, các học giả tư sản, cùng nhiều phần tử cơ hội, xét lại khác đã ra sức tuyên truyền xuyên tạc bức tranh thế giới, rằng giai cấp công nhân hiện đại trong nền kinh tế trí thức không còn vai trò sứ mệnh lịch sử nữa. Nhưng sự thực không phải như vậy. Vai trò của khoa học - kỹ thuật ngày càng được nâng cao trong sản xuất không những không hề phủ nhận thuyết giá trị lao động của C. Mác, mà trái lại là chứng minh rõ hơn tính đúng đắn của thuyết đó. Bản thân nghiên cứu khoa học là một loại lao động đặc biệt, lao động trí óc, sáng tạo giá trị lao động khoa học mới. Các thiết bị kỹ thuật dù là tiên tiến nhất cũng không tạo ra giá trị, mà chỉ là sự dịch chuyển giá trị. Thuyết giá trị lao động bao gồm cả sự sáng tạo giá trị của lao động trí óc là đúng đắn. Giá trị thặng dư vẫn tồn tại trong xã hội tư bản hiện đại. Không có bộ phận này thì không có lợi nhuận. Như vậy, chỉ có lao động làm thuê (cả lao động trí óc, khoa học) mới tạo ra được giá trị thặng dư, chứ không phải là bản thân khoa học - kỹ thuật và các thiết bị tiên tiến, sẽ góp phần sáng tạo ra những giá trị cốt lõi đó.

Đặc biệt, hiện nay dù trong nền kinh tế tri thức và công nghiệp 4.0 hiện đại được tự động hóa, thậm chí, người máy có thể sẽ thay thế một bộ phận người lao động thì giai cấp công nhân hiện đại vẫn là người sản xuất ra của cải vật chất chủ yếu cho xã hội và là người phải được hưởng thụ xứng đáng các thành quả phát triển. Thực tế cho thấy, sự phát triển hiện nay của lực lượng sản xuất dựa trên nền tảng tiến bộ khoa học công

nghệ đang đưa nhân loại tới những mô hình phát triển rất mới như công nghiệp 4.0, xã hội siêu thông minh 5.0 là phù hợp với học thuyết về sự thay thế, phát triển các hình thái kinh tế - xã hội của Mác.

Thứ nhất, thực hiện nội dung kinh tế - kỹ thuật của sứ mệnh lịch sử trong Cách mạng công nghiệp lần thứ tư

Xét trên phương diện kinh tế - kỹ thuật, C.Mác đã chỉ rõ quá trình sản xuất vật chất bằng phương thức công nghiệp, giai cấp công nhân được xác định là giai cấp quyết định sự tồn tại và phát triển của xã hội hiện đại và thông qua đó, chuẩn bị những tiền đề vật chất cho xã hội tương lai. *Về cơ bản, quan điểm của Mác về nội dung kinh tế - kỹ thuật của sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân đang tiếp diễn với mức độ sâu sắc và rộng lớn hơn trong cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0.*

Cách mạng xã hội chủ nghĩa coi việc giải phóng con người thoát khỏi áp bức, bóc lột, bất công và để con người phát triển trong công bằng, bình đẳng, dân chủ và tự do là mục tiêu cao nhất. Sứ mệnh hàng đầu của giai cấp công nhân là bằng phương thức lao động công nghiệp để sản xuất ra của cải vật chất ngày càng nhiều hơn, tốt hơn cho quá trình phát triển của nhân loại. Từ đó, họ tạo ra các tiền đề, điều kiện vật chất cho xã hội mới.

Theo quan điểm của Chủ nghĩa Mác và từ thực tiễn hiện nay, nhằm thích ứng với yêu cầu của thời đại mới, người lao động hiện đại chủ động hơn trong việc học tập để nâng cao tay nghề và mở rộng khả năng chuyển đổi nghề nghiệp trước những thách thức về việc làm do Cách mạng công nghiệp 4.0 đặt ra. Kiến thức, kỹ năng lao động hiện đại đang có xu hướng xã hội hóa, vị thế của người công nhân cũng khác trước khi thương lượng với người sử dụng lao động về giá cả của hàng hóa sức lao động. Trong điều kiện mới, khả năng tự bảo vệ của người lao động đã được tăng lên. Giai cấp công nhân ở tất cả quốc gia với trình độ phát triển khác nhau vẫn đang tiếp tục thực hiện sứ mệnh lịch sử của mình với nhiều trình độ, cách thức

khác nhau. Thậm chí, dưới góc nhìn của chủ nghĩa duy vật lịch sử, hiện nay, chính giai cấp công nhân ở các nước tư bản chủ nghĩa phát triển, bằng việc làm chủ khoa học và công nghệ hiện đại, bằng năng suất lao động cao lại đang đóng góp tích cực cho việc thực hiện nội dung kinh tế kỹ thuật của sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân. Giai cấp công nhân hiện đại ngày nay là nhân tố kinh tế - xã hội thúc đẩy sự chín muồi các tiền đề của chủ nghĩa xã hội trong lòng chủ nghĩa tư bản; Phát huy vai trò chủ thể của giai cấp công nhân trong cuộc đấu tranh vì dân sinh, dân chủ, tiến bộ xã hội và chủ nghĩa xã hội; Thúc đẩy cuộc đấu tranh chống chế độ bóc lột giá trị thặng dư trên phạm vi thế giới

Thứ hai, thực hiện nội dung chính trị - xã hội của sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân trong Cách mạng công nghiệp lần thứ tư

C. Mác là người đầu tiên chỉ ra quan hệ lợi ích phức tạp giữa công nhân và tư bản. Hai bên vừa đối lập nhau về lợi ích cơ bản, vừa phụ thuộc nhau về lợi ích hàng ngày trong thị trường sức lao động. Lao động sống của công nhân là nguồn gốc cơ bản của giá trị thặng dư và sự giàu có của giai cấp tư sản cũng chủ yếu nhờ vào việc bóc lột được ngày càng nhiều giá trị thặng dư. “Trong xã hội ấy, những người lao động thì không được hưởng, mà những kẻ được hưởng lại không lao động”(8). Đây là mâu thuẫn cơ bản về lợi ích giữa giai cấp công nhân và giai cấp tư sản và là cốt lõi của bất công và đấu tranh giai cấp trong xã hội hiện đại. Mâu thuẫn ấy không thể điều hòa và chỉ có thể được giải quyết bằng việc xóa bỏ chế độ bóc lột giá trị thặng dư trên cơ sở xác lập một quan hệ sản xuất mang tính chất công hữu những tư liệu sản xuất chủ yếu. Chính lực lượng sản xuất mang tính chất xã hội hóa đã chỉ ra biện pháp giải quyết ấy. Theo đó, nội dung chính trị - xã hội của sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân được xác định là cuộc đấu tranh vì các mục tiêu của chủ nghĩa xã hội, như công bằng, bình đẳng, dân chủ... và tập trung nhất là việc xác lập chế độ chính trị - xã hội mới do giai cấp công nhân lãnh đạo - chế độ xã

hội chủ nghĩa để tạo ra tiền đề chính trị cho xây dựng xã hội xã hội chủ nghĩa. Hiện nay, ở các nước tư bản chủ nghĩa: Mục tiêu đấu tranh trực tiếp của giai cấp công nhân và nhân dân lao động là chống bất công và bất bình đẳng xã hội. Mục tiêu lâu dài là giành chính quyền về tay giai cấp công nhân và nhân dân lao động. Ở các nước xã hội chủ nghĩa: Đảng Cộng sản lãnh đạo thành công sự nghiệp đổi mới, giải quyết thành công các nhiệm vụ trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, đặc biệt là xây dựng Đảng cầm quyền trong sạch vững mạnh, thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đưa đất nước phát triển nhanh và bền vững.

Cách mạng công nghiệp 4.0 đang tạo cơ hội và làm nổi bật các nội dung sau: Dân chủ hóa - công nghệ số góp phần mở rộng truyền thông, tạo điều kiện đề thông tin đến với mọi người, qua đó phát triển dân chủ. Với những nước phát triển, thông qua thành tựu khoa học - công nghệ, người dân có điều kiện tốt hơn để giám sát và chia sẻ quyền lực với nhà nước đương trị. Công nghệ và thiết bị ngày càng cho phép người dân tiếp cận gần hơn với chính phủ để nêu ý kiến, đề cùng phối hợp hoạt động. Đồng thời, các chính phủ cũng sở hữu sức mạnh về công nghệ để tăng cường sự quản trị của mình đối với người dân dựa trên những hệ thống giám sát rộng rãi và khả năng điều khiển kết cấu hạ tầng số. “Tuy nhiên, xét về tổng thể, các chính phủ sẽ ngày càng phải đối mặt với áp lực phải thay đổi cách thức tiếp cận hiện nay của họ đối với sự tham gia của công chúng và quy trình đưa ra quyết định khi vai trò trung tâm của họ trong việc thực thi chính sách bị suy giảm trước sự xuất hiện của các nguồn cạnh tranh mới, sự phân phối lại và phân bổ quyền lực dưới sự hỗ trợ đắc lực của công nghệ”⁽⁹⁾.

Cùng với những cơ hội để phát triển dân chủ, công bằng, bình đẳng, cuộc cạnh tranh - đấu tranh giữa “hai con đường”, giữa chế độ xã hội chủ nghĩa và chế độ tư bản chủ nghĩa dường như cũng sắp bước vào một bước ngoặt lịch sử mới. Hãy thử sắp xếp các dữ kiện chính trị, xã hội lớn gắn với các

chu kỳ cách mạng công nghiệp: Cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và Công xã Pa-ri - năm 1871; Cách mạng công nghiệp lần thứ hai với Cách mạng Tháng Mười Nga năm 1917; Cách mạng công nghiệp lần thứ ba với sự kiện Đông Âu - Liên xô và cải cách, đổi mới... Logic đó cho phép chúng ta dự báo và kỳ vọng vào những thay đổi của đời sống chính trị, xã hội theo hướng tích cực. Không ai khác, chính giai cấp công nhân với trình độ được tri thức hóa, với tổ chức khoa học và tinh thần cách mạng sẽ vẫn là chủ thể hàng đầu của những cuộc cách mạng trong tương lai. Cách mạng công nghiệp 4.0 với những tiền đề mà nó tạo ra sẽ cho thấy những bước tiến mới của chủ nghĩa xã hội hiện thực. Hiện nay, hầu hết các quốc gia đang phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa đều rất quan tâm và quyết tâm mạnh mẽ hướng tới Cách mạng công nghiệp 4.0. Đây cũng là một con đường để phát triển rút ngắn, để xây dựng cơ sở vật chất cho chủ nghĩa xã hội.

Thứ ba, thực hiện nội dung văn hóa - xã hội của sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân trong Cách mạng công nghiệp lần thứ tư

Trên bình diện thế giới hiện nay, hòa bình, hợp tác cùng phát triển trong môi trường dân chủ, công bằng, bình đẳng đang là xu thế lớn. Xu thế ấy tạo điều kiện thuận lợi cho Cách mạng công nghiệp 4.0 và cả việc thực hiện sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân. Xét cho cùng, mọi tiến bộ xã hội trong lịch sử và gần gũi hơn là những thành quả nhiều mặt của các cuộc cách mạng công nghiệp gần đây cũng chỉ xoay quanh một vấn đề lớn của nhân loại, đó là làm thế nào để kết hợp hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế với tiến bộ, công bằng xã hội. Hệ giá trị của giai cấp công nhân với những giá trị cơ bản phù hợp với những tiêu chí cơ bản xã hội hiện đại, như lao động, công bằng, bình đẳng, dân chủ và sự phát triển tự do toàn diện cho mỗi người... đang được Cách mạng công nghiệp 4.0 tạo điều kiện và cổ vũ hiện thực hóa.

Cách mạng công nghiệp 4.0 là một thành tựu của văn minh, có những đóng góp, bổ sung vào nhận thức duy vật lịch sử về các

vấn đề trong phát triển. Ở phương diện xã hội, sát cánh cùng giai cấp sản xuất ra của cải vật chất - giai cấp công nhân, “đang xuất hiện ngày càng đông đảo tầng lớp/giai cấp sáng tạo trong lĩnh vực khoa học, công nghệ, thiết kế, nghệ thuật, văn hóa, giải trí, truyền thông, giáo dục - đào tạo, y tế, pháp luật. Cùng với sự phát triển của Cách mạng công nghiệp 4.0 và kinh tế sáng tạo, lao động sáng tạo ngày càng chiếm vị trí chủ đạo trong lực lượng lao động xã hội, đặt ra vấn đề nhìn nhận lại vai trò của các giai cấp, tầng lớp trong xã hội hiện đại...”⁽¹²⁾. Hệ giá trị của giai cấp công nhân theo đó có thể được bổ sung những giá trị tuy khá đặc thù nhưng gần gũi của các tầng lớp khác như trí thức - nhóm xã hội coi sáng tạo, dân chủ như điều kiện môi trường để lao động và phát triển.

Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 cũng đặt ra nhiều vấn đề mới, từ quá trình vận động tự thân và việc bị các thế lực lợi dụng vào những mưu đồ phản tiến bộ, phản văn hóa. Thì nội dung sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân hiện nay xét trên phương diện văn hóa - xã hội đó là: Bảo vệ ý thức hệ của giai cấp công nhân trong cuộc đấu tranh giữa ý thức hệ chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa tư bản dưới sự tác động nền kinh tế thị trường phát triển với nhiều mặt trái của nó; Đấu tranh để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản, giáo dục nhận thức và củng cố niềm tin khoa học đối với lý tưởng, mục tiêu của chủ nghĩa xã hội; Giáo dục và thực hiện chủ nghĩa quốc tế chân chính của giai

cấp công nhân trên cơ sở phát huy chủ nghĩa yêu nước và tinh thần dân tộc.

3. KẾT LUẬN

Tóm lại, từ khi chủ nghĩa xã hội còn là một học thuyết cho đến nay đã và đang trải qua bốn cuộc cách mạng khoa học kỹ thuật, khoa học công nghệ. Sự ra đời và phát triển của các cuộc cách mạng khoa học kỹ thuật, khoa học công nghệ đã tác động và làm thay đổi mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có chủ nghĩa xã hội (xét cả về lý luận lẫn thực tiễn). Song, từ những thành tựu, khủng hoảng và triển vọng của chủ nghĩa xã hội đều cho thấy, những vấn đề cơ bản nhất về sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân mà chủ nghĩa Mác - Lênin đưa ra: về địa vị của giai cấp công nhân trong nền sản xuất công nghiệp hiện đại; về quan hệ của giai cấp công nhân với tư liệu sản xuất trong chủ nghĩa tư bản; về vai trò lãnh đạo của giai cấp công nhân trong cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị cả về lý luận và thực tiễn mà không ai có thể bác bỏ. Do đó, sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân không thể chuyển vào tay một giai cấp hay tầng lớp xã hội nào khác. Không những vậy, cách mạng 4.0 còn tạo ra những điều kiện, tiền đề vật chất để giai cấp công nhân, thông qua đội tiên phong của mình là Đảng Cộng sản, thúc đẩy nhanh quá trình thực hiện sứ mệnh lịch sử xóa bỏ chủ nghĩa tư bản, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản trên phạm vi toàn thế giới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Klaus Schwab: *Cách mạng công nghiệp lần thứ tư*, bản tiếng Việt do Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật hợp tác với Bộ Ngoại giao và Diễn đàn Kinh tế thế giới đồng xuất bản, Hà Nội, 2018, tr. 14 - 15.
2. C.Mác - Ph.Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb CTQG, HN, 1995, t.4, tr. 466.
3. C.Mác - Ph.Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb CTQG, HN, 1995, t.4, tr. 612-613.
4. C.Mác - Ph.Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, t.4, tr. 469.

5. C.Mác - Ph.Ăngghen: *Toàn tập*, CTQG, HN, 1995, t.4, tr. 614-615.
6. C.Mác và Ph. Ăng-ghen: *Toàn tập*, Nxb CTQG, HN, 1994, t. 4, tr. 610 .
7. C. Mác và Ph. Ăng-ghen: *sđd*, t. 4, tr. 605.
8. C. Mác và Ph. Ăng-ghen: *sđd*, t. 4, tr. 614, 615.
9. C. Mác và Ph. Ăng-ghen: *sđd*, t. 4, tr. 623, 624.
10. C. Mác và Ph. Ăng-ghen: *Toàn tập*, Nxb CTQG, HN, 1995, t. 4, tr. 619.
- 11-12. Báo cáo của Bộ Khoa học và Công nghệ: *Cách mạng công nghiệp lần thứ tư*, Hà Nội, 2017.